

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Quid ludus , quid sponsio, & vtrùm hi contractus sint liciti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

focietas fit eius occasio, non erit commune: vt si inimicus inuentum in via, & ad negotia communia proficiscens vulnerauerit: si absentem amicus heredem non scripserit, vide Siluestrum, Societas 1. num. 9.

Denique si alter sociorum prodigè administraret ex lucris, teneretur alteri compensare. Vnde sequitur, in contractu societatis inter maritum & vxorem, vbi lucra sunt communia, si maritus, cui commissa est administratio, prodigè agat; soluto matrimonio, illius heredes teneri vxori: quia prodiga administratio, non est administratio, sed profusio: & aliàs, hoc ipso, quo lucra aliqua extant, dimidia pars est vxoris; sicut in alio societatis contractu, ad commune lucrum inito, quare teneretur sicut socius, cui concessa administratio ad bonum commune. Vnde in hoc casu vxor, si alia ratio sibi consulendi non suppetat, poterit vti occulta compensatione, quantum ex prodigè donatis, vel consumptis à marito ad

eam pertinebat; vt rectè Petrus Nauarr. lib. 3. de restitut. cap. 1. num. 114.

Contrarium tamen docet Nauarr. cap. 17. numero 155. vbi dicit, maritum non teneri restituere vxori, quæ de lucris communibus malè impendit. Ratio ipsius est; quia, inquit, illa sola, quæ tempore diuortij inueniuntur lucrifacta, censentur lucra: reliqua enim, licet pro dimidio lucrifiant vxori, lucrifunt tamen reuocabiliter, ita vt maritus benè vel malè administrando, potuerit illa sibi & vxori reuocare. Sed hæc ratio non est solida: nam reuera vxor habet dominium & possessionem talium bonorum ab initio quo sunt acquisita, non minùs quàm maritus, etsi partialis; sicut quando res indiuisa, est communis duorum: & maritus nihil præ illa iuris in eis habet, nisi administrationis. ergo ab initio ei pars dimidia debetur; & si maritus malè administraret, non potest hoc iuri vxoris officere, sicut nec in paraphernis.

CAPVT VIGESIMVM SEXTVM.

De Ludo & Sponſionibus.

Habet 5. Dubitationes.

DVBITATIO PRIMA.

Quid ludus, quid sponſio, & vtrum hi contractus sint liciti.

LVDVS propriè accipitur pro di-
ctis vel factis ad oblectationem
animi destinatis, vt colligitur ex
D. Thoma 2. 2. qu. 168. art. 2. hic
verò accipimus pro contractu, quo
ludentes inter se paciscuntur, vt
victori cedat quod vterque deposuit.

Contractus ludi. Itaque ludus propriè est veluti certamen quoddam duorum, ad animi oblectationem pertinens. contractus autem ludi est pactum, vt victori certaminis, res ab vtroque exposita tribuatur.

Sponſio. Sponſio est contractus, in quo duo de veritate vel euentu alicuius rei contententes sibi vicissim aliquid spondent, vt id eius sit, qui veritatem fuerit affectus.

Esse iure naturæ licitos. Vterque contractus iure naturæ est licitus, modo debita conditiones adsint. sicut enim in potestate cuiusque est rem suam alteri donare absolute; ita etiam transferre in alterum sub aliqua conditione; siue ea fortuita sit, siue ex industria pendeat. Vnde non est verum, ex intentione lucri reddi illicitum, & mortiferum peccatum, vt vult Silueſter v. Ludus, q. 4. & alij, quos ibi citat, nisi affectus lucri sit immoderatus. non tamen erit ob hanc causam peccatum mortiferum, nisi affectus ille, ex quo procedit, tantus sit, vt quis ex illo paratus sit facere notabilem iniuriam proximo, vel aliquod præceptum sub peccato mortifero obligans violare, vt si amore lucrandi per ludum, die festo omittat Sacrum.

Quidam iure ciuili prohibiti. Aduerte tamen Primò, Quosdam ludos iure ciuili esse prohibitos, etiam laicis; vt sunt omnes ludi, qui magis fortunâ quàm arte reguntur, qui communiter nomine *alearum* significantur in Lu-

re; vt patet L. 1. & 3. C. de aleatoribus: vbi etiam quinque dumtaxat ludi permittuntur, *curſus, saltus, vibratio quintiana* (id est, hastiludium absque spiculo) *lucta & hippodromus*; & conceditur ditioribus vt in singulas commiſſiones, vnum solidum (nummus erat aureus) tantummodò possint deponere. *si in plus lusum fuerit*, inquit, *neque repetitio detur, & solum repetatur.* Causa huius prohibitionis est triplex. Prima, quòd ex hoc genere ludi sæpè ira & blasphemæ in Deum (cui euentus fortuiti solent assignari) concitentur. Secunda, quòd inter ludentes sæpè oriantur lites & pugna. Tertia, quòd facillè tota substantia per illud exhauriatur: vnde fit vt ad furta & latrocinia se conserant. insinuatur hæc d. L. Alearum, supra. Iure Digestorum etiam prohibitus erat aleæ lus, præsertim si quis in pecuniam luderet; vt habetur L. Solent. 2. de aleatoribus: vbi tamen permittuntur quinque illi ludi supradicti, virtutis exercendæ causâ. vetitum etiam erat commodare illis locum ad ludendum, L. 1. ibidem. Ex quibus apparet, quantum meliores fuerint in hac causa mores illius æui quàm huius.

Aduerte Secundò, Iure Canonico Clericis esse prohibitum ludum alearum, vt patet can. 41. Apostolico, *Episcopus, aut presbyter, aut diaconus alea atque ebrietati vacans, aut desinat, aut deponatur.* & can. 24. *Subdiaconus, aut cantor, aut lector similia faciens, aut desinat, aut separetur;* (id est communionem priuetur) *similiter & laici.* Et c. Clerici 15. de vita & honestate Clericorum, ex Concilio magno Lateran. *Ad aleas & taxillos non ludant, nec huiusmodi ludis intersint.* Et cap. Inter

dilectos. 11. de excessibus Prælatorum, collatio beneficij facta cuidam Clerico irritatur, quia erat publicus aleator, & vsurarius. Denique Concil. Trident. sess. 22. cap. 1. de reform. *Statuit sancta Synodus, ut quæ alias à Summis Põrificibus, & à saceris Cõciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinâq; retinenda, ac simul de luxu, comestationibus, choreis, aleis, lusibus, necnon secularibus negotijs fugiendis sancta fuerunt; eadem in posterum iisdem penis, vel maioribus, arbitrio Ordinariorum imponendis obseruentur, &c.* Ex quibus sequi videtur, esse peccatum mortiferum: non quidem si semel, bis, tẽrve clericus sic luserit; sed si huic ludo vacauerit, id est, crebrò & per longum tempus luserit: his enim solis pœnæ imponuntur. Itaque si ad breue tempus recreationis causâ, etsi crebrò, sic luserit, non damnandus peccati mortiferi, si absit scandalum; præsertim cum hoc tempore isti Canonones non videantur recepti, (nisi quatenus prohibent id fieri cum periculo scandali) neque per
 6 Superiores curentur executioni mandari. Laicis tamen non est peccatum mortiferum, nisi alicubi aliqua lex politica, sub gravi pœnâ id prohibens, sit in vigore; quia iure Canonico non est illis vitium, nisi canone illo Apostolorum 42. cuius hac in parte obligatio per contrariam consuetudinem iam olim cessauit; sicut & obligatio illius Authent. Iustiniani. vnde id per se in illis non est modò vllum peccatum; quamuis ratione circumstantiarum plerumque cum peccato fiat.

D V B I T A T I O I I.

Quæ conditiones requirantur ad iustitiam huius contractus.

⁷ *Prima conditio.* Respondeo, Tres potissimum requiri. Prima est, Ut ludentes habeant liberam dispositionem rei, quam in ludum deponunt: non enim possunt res alienas, vel quas alienare non possunt, periculo exponere.

Secunda. Secunda est, Ut alter alterum per iniuriam (vt minis, fraude, conuitiis) ad ludum non pertraxerit; quia si ille sic pertractus perdat, alter est ei causa damni per iniuriam, ac proinde tenetur ei ad restitutionem. Ita Caietan. 2. 2. q. 32. art. 7. ad secundum. Covarr. ad reg. Peccatum, p. 2. §. 4. num. 7. Sotus lib. 4. quæst. 5. art. 2. & alij; adeò vt hæc sententia ferè sit communis Doctorum: vt si simulet se parum peritum, vt alterum alliciat, qui alioquin ludere nolisset; si conuitiis laceſcat, ad quæ vitanda alter consensit in ludum, aliàs non consensurus.

⁸ Aduerte tamen, quosdam putare, dum quis minis vel conuitiis coactus luserit & perdidit, victorem non teneri ad restitutionem. Ita Molina disput. 116. & Franciscus Garcia de contractibus p. 2. cap. 19. Probari potest Primò, Quia talis absolute voluntariè luserit, & solùm secundùm quid inuoluntariè; atqui tale voluntarium est sufficiens ad transferendum dominium; præsertim contractu oneroso: vt patet cum quis inuitus vendit domum suam iusto pretio: ergo, &c.

Si dicas, talem contractum posse rescindi, & alterum teneri ad restitutionem: Respondebo, id fieri posse, quando ea quæ commutata sunt, possunt restitui; non autem quando sunt aliquid

transiens; sicut hîc, vbi proximè sit commutatio iuris lucrandi cum iure lucrandi; quæ non possunt restitui, quia ipso actu pereunt.

Secundò, Si ille sic inductus vincat, poterit retinere lucrum: ergo etiam inductor poterit, si lucratur: debet enim esse par vtriusque conditio.

Tertiò, Hoc ipso, quo intendis lucrari ab altero, censeris ei concedere liberè ius lucrandi à te: alioquin debebas habere animum restituendi in euentum lucri; nam aliàs non esset aequalitas: ergo non tenetur.

Hæc sententia est probabilis: contraria tamen, quæ est communis, videtur verior. Primò, quia est contractus per iniuriam extortus: ergo ratione iniuriæ tenetur ad restitutionem damni ex illo secuti. Confirmatur, qui abstulit illi libertatem & arbitrium animi per iniuriam: ergo tenetur illam ei restituere. Secundò, Si per vim cogam te ludere cum tertio, & periculo dare rem tuam, tenebor ad restitutionem, si inde damnum tibi proueniat: ergo etiam collusor tenebitur, si te cogat: nam vtrobique eadem est iniuria. Tertiò, Si cogam te mecum inire contractum societatis mercaturæ, tenebor ad restitutionem, si nauis pereat, vel si alia damna acciderint; quia sum causa sine qua damnum non incurrisse: ergo similiter hîc. Quartò, Denique non est dubitandum quin collusor teneatur ad restitutionem, si tu non habebas animum lucrandi: atqui animus lucrandi ex contractu, supposita coactione iniusta, non admit ius faciendi damni, si quod fortè ex tali contractu secutum fuerit; nam in potestate ipsius est, contractum confirmare vel rescindere: ergo, &c.

Ad Primum, Etsi tale voluntarium mixtum absolute sufficiens sit ad validum aliquatenus efficiendum contractum, & ad dominium secuta traditione transferendum; tamen si illud vi vel fraude fuit extortum; potes acta rescindere, & rem alienatam recuperare. nam ratione iniuriæ competit tibi actio in rem, & in personam, vt dictum est cap. 17. dubit. 6. Nec refert, quòd ea, quæ per se primò in contractu ludi commutatur, non possint restitui; id enim est per accidens, nempe quia non extant: satis est damnum inde secutum rependi posse; qui enim coactus luserit, non sponte sua, sed metu compulsus, alteri spem lucrandi concessit, & ludum executus est: vnde illi damnum obuenit.

Ad Secundum, Neganda est consequentia; tenetur enim inductor ratione iniuriæ, ex qua damnum alteri obuenit; quia debet esse par conditio ludentium, si præcisè contractum ludi spectes; secus si intercedat iniuria. si enim mihi iniuriam facis in numero punctorum, vel calculatorum, non potes lucrari: ego tamen possum. Item debet esse par conditio, nisi alter tacitè iure suo cedat: sicut cum quis exponit præsentem pecuniam contra creditam: nam qui ludit creditò, ei à iure datur potestas non soluendi, & solutum repetendi. Sic qui ludit cum eo, qui per iniuriam cogitur, sponte subit hoc onus: vnde sibi ipse imputare debet, si commodum non possit reportare ex ludo.

Ad Tertium, Qui compulsus ludit, non liberè, sed coactè dat alteri ius lucrandi; sicut qui coactus inire societatem, vel alium contractum: vnde potest reuocare. nec est necesse vt habeat animum restituendi, si ipsum lucrari contingerit; quia